

Prædiken til Skærtorsdag

Joh. 13, 1-15

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Johannes: Det var før påskefesten, og Jesus vidste, at hans time var kommet, da han skulle gå bort fra denne verden til Faderen; han havde elsket sine egne, som var i verden, og han elskede dem indtil det sidste. Og mens de holdt måltid – Djævelen havde allerede sat sig for, at Judas, Simon Iskariots søn, skulle forråde ham; og Jesus vidste, at Faderen havde lagt alt i hans hænder, og at han var udgået fra Gud og nu gik tilbage til Gud – så rejser Jesus sig fra bordet og lægger sin kjortel, tager et klæde og binder det om sig. Derefter hælder han vand op i et fad og giver sig til at vaske disciplenes fødder og tørre dem med klædet, som han havde bundet om sig. Han kom så til Simon Peter, og Peter sagde til ham: »Herre, vasker du mine fødder?« Jesus svarede ham: »Hvad jeg gør, fatter du ikke nu, men senere skal du forstå det.« Peter sagde: »Aldrig i evighed skal du vaske mine fødder.« Jesus svarede: »Hvis jeg ikke vasker dig, har du ikke lod og del sammen med mig.« Simon Peter sagde til ham: »Herre, så ikke kun fødderne, men også hænderne og hovedet!« Jesus sagde til ham: »Den, der er badet, behøver ikke at få vasket andet end fødderne, men er ren over det hele. Og I er rene; dog ikke alle.« Han vidste nemlig, hvem der skulle forråde ham; derfor sagde han: I er ikke alle rene. Da han nu havde

vasket deres fødder og taget sin kjortel på og sat sig til bords igen, sagde han til dem: »Forstår I, hvad jeg har gjort mod jer? I kalder mig Mester og Herre, og med rette, for det er jeg. Når nu jeg, jeres Herre og Mester, har vasket jeres fødder, så skylder I også at vaske hinandens fødder. Jeg har givet jer et forbillede, for at I skal gøre, ligesom jeg har gjort mod jer.« Johannesevangeliet 13,1-15

Det er forår. Nu er det hvide tæppe, vævet af anemoner, foldet ud i vores haves sydvesthjørne, der når ned til Hvidbjerg Å. Hver gang anemonerne blomstrer, melder et digt af Halfdan Rasmussen sig, ganske af sig selv (*Højskolesangbogen* nr. 122). Digtet klinger i mig på Erik Sommers dejlige melodi:

Med store undrende øjne går jeg,
hvor anemonerne lyser hvidt.
Og midt i forårets lysvæld står jeg
og ser mod himlen og spørger blidt:
Hvem opfandt lærken og nattergalen,
hvem satte knopper på birk og bøg?
Og hvem bestemte at netop svalen
sku' være svale og gøgen gøg?

Det er godt at færdes nænsomt i foråret. Jeg kan ikke nænne at gå på skovbunden, når anemonerne blomstrer. Tænk, hvis man kan færdes i sit liv, i forhold til sine medmennesker på samme måde. Tænk, hvis vi kunne træde lidt mere varsomt. Det er også godt at spørge blidt. For når man spørger blidt, så vender man sig åbent mod tilværelsen, forventer ikke færdige svar og fastlåste meninger. Så vil man gerne have svar i form af salmer og sange, billeder og digte, farver og toner, smil og tårer.

Underligt og godt er det, at Halfdan Rasmussen spørger: ”Hvem opfandt lærken og nattergalen, hvem satte knopper på birk og bøg?” Når man spørger ”hvem”, så spørger man efter en person ikke efter en upersonlig kraft. Måske er det skaberen, Gud, der i sit eget billede, skabte mennesket – også den spørgende -, der leder spørgsmålet i den retning. Halfdan Rasmussen undrer sig over alt, hvad der sker:

Thi alle steder er samme under
og samme kraft, som gør sjælen stum.
Og alle vegne går folk og grunder
på livets dybe mysterium.

En oplevelse kan være så stor og underfuld, at den først udfolder tavshed. Med Brorson: ”Hvad skal jeg sige? mine ord vil ikke meget sige”, og Jeppe Aakjær: ”men finder ej tolkende ord”. Det haster ikke med at sætte ord på. Men så kommer de. Hos Brorson som en universel lovprisning. Hos Jeppe Aakjær som et hjerte, der ”skæl-ver af glæde, blot duggen dynker et strå”. Hos Halfdan Rasmussen fører det til en forsigtig trosbekendelse. Hellere sige for lidt end for meget, når det nu skal være nænsomt:

Jeg tror, der ligger et barn dybt inde
i alle levende ting, der gror,
et barn, der er som en fuglevinge,
en lille gud, der er evigt stor.

Og så slutter digtet:

Han er i regn og hvor støv må tørste.
I sandets rislen. I træets saft.
I alt det mindste. I alt det største:
Den mindste enhed. Den største kraft.
Hør, blæsten synger din sang, veninde!
Se, træet blomstrer på barnets bud!
Jeg tror, der lever et barn dybt inde,
en kraft, som aldrig kan drives ud.

Nej, det er ikke kristen skabelsestro. Der er mere at sige, men digtet kunne sagtens lige føre over i ”Frydeligt med jubelkor” (*Højskolesangbogen* nr. 282, *Salmebogen* nr. 721):

Hvor dog Gud er god og vis!

hvor er verden fager!
Hvor dog alt til Herrens pris
ånd og tanke drager!
Han har stort og småt på jord,
urten, som på marken gror,
form og farve givet.
Efter nat vi dagen nu
hilse vil med frejdig hu,
takke Gud for livet.

Der synges i begge digte om underet, en kraft, der udfolder sig i det skjulte, men som for den, der har øjne at se med og hjerte til at føle med, kan anes. Skaberen er ikke ét med skaberværket, men skaberværket kan vidne om skaberen. For naturligvis må skaberen have sat sit præg på skaberværket. Der er en usynlig livskraft, som skaber og opretholder livet. Halfdan Rasmussen sang om ”en lille gud, der er evigt stor”. Og det var anemonerne, der fik ham til at spørge blidt, og som forløste en forsigtig trosbekendelse, som vi i al ydmyghed her kan gøre lidt tydeligere.

Nu er vi mennesker hverken anemoner, lærker eller nattergale. Vi er forbundne med dem og deler vilkår med dem. Vi er underkastet den samme grundregel: At vi bliver til, at vi holdes i live af en magt, der er magten til at være til, og at vi skal dø.

Forskellen er, at vi stiller spørgsmål, og at vi har fået et ansvar: Du skal gå varsomt i skovbunden, når anemonerne blomstrer. Du skal passe godt på Guds gode jord. Det vil sige: Du skal elske Gud og du skal elske din næste.

Med ansvaret er også skylden kommet ind i vort liv. Der er kommet en underlig afstand

mellem det liv, som vi fik skænket til at leve i kærlighed, og det liv, som vi lever. Vi kan se os rundt i verden, vi kan se ind i os selv. Jo, der er blomstrende skovbunde med anemoner, der er legende børn, lægende hænder, gode ord og varme smil. Der er poser med blomsterfrø i butikkerne, der arbejdes med liv og lyst i forårshaverne, og kikker jeg dybt nok ind i mig selv, kan jeg finde et sted, hvor glæden har sit hjem. Der er gudstjenester, der er børn, der bliver døbt, der er mennesker, der knæler om det samme alterbord.

Jo, skaberens præg er der, men der er også så meget andet: Mennesker som hader og myrder, natur, der ødelægges. Grådighed og bedreviden.

Og så: I morgen er det langfredag, hvor mennesker pinte og plagede og henrettede det eneste menneske, der nogensinde har levet kærligheden helt ud.

I naturen gælder det, at livet fornyes, oprettholdes ved den kærlige skaberkraft, og vi tror på Gud Fader, den almægtige Himlens og jordens skaber. Men for os mennesker gælder det, at vi bærer på en skyld. Fordi vi svigter igen og igen. Vi bærer både på skabelsens vidunderlige overskud og på syndefaldets tab. Og vi ved, at vi skal dø.

Derfor må vort livs fornyelse hører sammen med, at vi tilgives, renses for skyld, forsones, skænkes retten og muligheden for at begynde på en frisk. Hver eneste nyskabt morgen. Det er, hvad skærtorsdags evangelium har til os. Det er den sidste aften, Jesus var sammen med disciplene. Lige før, han skal korsfæstes. Nu er hans time kommet. Korsfæstelsens time: ”Hil dig, frelser og forsoner”. Her

virkeliggjorde Jesus med sit liv og sin død, hvad han sagde: ”Ingen har større kærlighed end den at sætte sit liv til for sine venner. I er mine venner”.

Vi er hans venner. Fodtvætningen er en handling lige forud for Jesu korsfæstelse. Den skal fortolke korsfæstelsens betydning: At Jesus bøjer sig ned i syndens, lidelsens og dødens verden for at være sammen med os. Korsfæstelsen er den gerning, hvorved Gud tvætter os mennesker helt rene i forhold til sig selv. Og det begyndte allerede med fodtvætningen.

I den kristne kirke har man gjort sig mange indviklede tanker om Jesu lidelses og døds betydning. Forestillinger om Faderen, der ofrer sin egen søn vistnok til sig selv for at sone menneskers skyld. En Gud, der har gjort sig til offer for sin egen retfærdighedssans. En adskillelse mellem kærlighed og retfærdighed. Men Guds retfærdighed er den samme som hans kærlighed. Gud udøver sin magt ved uforbeholdent at elske – *elske os*.

Lad os glemme alt det indviklede om forsoning, og i stedet lytte til fortællingen om Gud, der selv i Jesus Kristus hengav sig til os - den verden, som han elsker.

Gud selv, der elsker sine skabte og skyldige menneskebørn uden forbehold, betingelsesløst med en kærlighed, der skaber liv af døde, skaber tilgivelse af skyldige syndere, skaber en kristen menighed af mennesker, der forrådt og svigtede. Gud, der i Jesus bøjer sig ned og tvætter vore fødder, så vi bliver rene for ham som et dåbsbarn.

I foråret har vi et levende billede på livets fornyelse. I Jesu liv og død på korset

er fornyelse og renselse et og det samme. Jesu kors betyder, at vore synder, vor skyld er os forladt. Ud af det opstår en ny måde at være til på som menneske: ”Forlad os vor skyld, som vi også forlader vore skyldnere”.

Vi skal ikke frelse verden. Det er ikke os, der skal bringe forsoningen i stand, men vi skal åbne os for den, lade den præge os. Sådan er skærtorsdags fortælling bygget op. Først får vi at vide, hvad Gud gør for os. Dernæst udfordres vi til at lade det præge vort liv med hinanden og vor agtelse for skaberværket.

Sådan skildrer Johannes Jesu sidste måltid med disciplene. Hermed er Jesu korsdød fortolket som Guds livsfornyende kærlighed. Livets sejr i nederlag: styrken i svagheden, livet i døden. Der er intet i Johannes' skildring om nadverens indstiftelse. Der er en stil-færdig fortolkning af, hvad nadveren betyder: At Gud i Jesus Kristus skænker os sin kærlighed - så rig og så underfuld, at vi må dele den med hinanden.

Så forløses vi til en nænsomhed, så vi med store undrende øjne kan gå ud, hvor anemoderne lyser hvidt, så vi kan bære Guds nænsomhed ud i vort liv med hinanden. Så vi kan lade hans ord præge os: ”Som jeg har elsket jer, skal også I elske hinanden. Deraf kan alle vide, at I er mine disciple: hvis I har kærlighed til hinanden”.

Så kan vi med alle kristne troende se frem til den tid, hvor Gud skaber et forår, ja en evig sommer for alle sine skabte menneskebørn. Et sted skal det begynde: Hvad med at det bliver i dag og med os?

Amen

Kaj Mogensen

Morsø frimenighed

Salmer:

754/769(aften), 411, 292, 192, 455, 217, 721

Redaktion

Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
Egevej 4
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk